

Dr. Babasaheb Ambedkar Open University
Term End Examination July - 2026

Course	: Diploma Course	Date	: 10/07/2026
Subject Code	: DYS-105	Time	: 11:30am to 01:45pm
Subject Name	: મહર્ષિ પતંજલિ : યોગદર્શન	Duration	: 02.15 Hours
		Max. Marks	: 70

- પ્રશ્ન-1 ચિત્તવૃત્તિ એટલે શું ? ચિત્તની વિવિધ ભૂમિકાઓ સ્પષ્ટ કરો. 14
- અથવા
- યોગસૂત્રનું પ્રથમ સૂત્ર સમજાવી, મહર્ષિ પતંજલિએ દર્શાવેલ યોગની વ્યાખ્યા સમજાવો.
- પ્રશ્ન-2 ચિત્તવૃત્તિ નિરોધના વિવિધ ઉપાયો જણાવી, અભ્યાસ કઈ રીતે દૃઢ બને છે તે સમજાવો. 14
- અથવા
- સંપ્રજ્ઞાત સમાધિના ચાર પગથિયા સમજાવો.
- પ્રશ્ન-3 ઈશ્વરના સ્વરૂપની વિસ્તૃત રીતે ચર્ચા કરો. 14
- અથવા
- પાંચ ક્લેશોનું વર્ણન સવિસ્તાર સમજાવો.
- પ્રશ્ન-4 ટૂંકનોંધ લખો (કોઈપણ બે) 14
1. ધારણા
 2. ત્રણ ગુણોની અવસ્થા
 3. તપનું ફળ
 4. યોગમાર્ગમાં અંતરાયો
 5. પ્રમાણવૃત્તિ
- પ્રશ્ન-5 નીચે આપેલા પ્રશ્નોના યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ઉત્તર લખો: 14
- 1 વિપર્યય એટલે શું ?
a) કલ્પના b) મિથ્યાજ્ઞાન c) અંતરાય d) ક્લેશ
 - 2 યોગસૂત્રના પ્રથમ પાદમાં ____ સૂત્રો છે.
a) 51 b) 34 c) 55 d) 54
 - 3 અભ્યાસ અને વૈરાગ્યથી ____ નિરોધ થાય છે.
a) સમાધિ b) પ્રજ્ઞા c) ક્લેશ d) ચિત્તવૃત્તિ
 - 4 સત્યથી ભરપૂર જ્ઞાન એટલે ____
a) ઋતંભરા પ્રજ્ઞા b) અધ્યાત્મપ્રસાદ c) પ્રત્યાહાર d) આત્મનિવેદન
 - 5 ક્રિયાયોગની સફળતા એટલે ____
a) સમાધિ સિદ્ધિ b) ક્લેશોને સૂક્ષ્મ કરવા c) બંને d) એકપણ નહિ
 - 6 સંતોષ એ ____ છે.
a) યમ b) નિયમ c) વૃત્તિ d) અંતરાય
 - 7 પ્રાણાયામના અભ્યાસથી ____
a) શરીરની સ્થિરતા b) દંદોનો આઘાત લાગતો નથી
c) બુદ્ધિના પ્રકાશ પરનું આવરણ ક્ષીણ થાય છે d) ઈન્દ્રિયો વશ થઈ જાય છે